

Namesto uvodnika

Namesto uvodnika objavljamo pismo, ki ga je 29. junija napisala gospa Bernarda Radetič in smo ga prejeli v uredništvo pred nekaj dnevi. Njegova vsebina je naravnost ganljiva in seveda silno aktualna ter pomenljiva. S tem se hočemo vsaj delno opravičiti za hudo pomanjkljivost, ki smo jo zagrešili, ko nismo niti omenili smrti plemenite žene in matere Viktorije Radetič od Sabličev pri Jamljah.

(Ured.)

»Dovolite mi, da se malo "izkašljam". Vedite, da to počnem le v svojem imenu in z veliko grenkobo v srcu.

Nepozabnega 14. maja je šla po božje plačilo moja ljubljena mama, g. Viktorija Petelin vd. Radetič, ponosna mati 12. otrok, od katerih je 11 še živih. "Saj to že vem," si boste mislili. Vem, da veste še marsikaj o Radetičevih. Znano vam je tudi, da je bila pokojna verna žena in zavedna Slovenka, in kot je povedal g. župnik pri pogrebni sv. maši, za zgled današnjim materam.

Spomniti Vas moram, da je to svojo narodno zavest, vero in še mnogo drugega privzgojila, z mozevo pomočjo, svojim otrokom v toliki meri, da je vseh 10 poročenih s Slovenci: torej, da je 10 slovenskih družin, ki imajo skupno že 31 otrok. Iz preprostega, kmečkega para — Jožefa in Viktorije — izhaja do sedaj 42 ljudi, 42 SLOVENCEV.

Že januarja '71. leta sta se zakonca RADETTI z vso družino preimenovala v RADETIČ. Bila sta prva v naši deželi, ki sta to storila. Kaj morda nista imela drugih skrbi in problemov, s katerimi naj bi se ukvarjala ob tako številni družini? Še danes, po 25 letih obstoja zakona, ki to dovoljuje, dobimo nič toliko intelektualcev in celo uglednih predstavnikov Ssk, ki ponosno predstavljajo Slovence, a s tujim priimkom! Kaj je to v zgled, v ponos naši manjšini? Dvomim, da je za te ljudi narod med prvimi vrednotami!

Draga mama Viktorija ni izšolala nobenega "profesorja", a je vzgojila, z mojim pokojnim očetom, samo 11 zavednih, vestnih, poštenih, delavnih, krščanskih ljudi! Je naredila premalo za Slo-

Pred tragedijo v Bosni si zatiskamo oči

Srbi napadajo, osvajajo mednarodno zaščitena področja v vzhodni Bosni, se znašajo nad civilnim prebivalstvom, mučijo, pobijajo, pošiljujejo ženske, mednarodna diplomacija pa nadaljuje z mešetarskimi pogajanjimi, v katerih vodi vsaka država lastne račune, ki so bolj vezani na notranje politično, celo strankarsko dogajanje, kot pa na solidarnost s trpečimi ljudmi. Zgodovina se ponavlja, vendar si pred preteklimi izkušnjami hote ali nehote zatiskamo oči. Ponavlja se tudi v vzhodno-bosanskih krajih, edina razlika je, da so se muslimani v preteklosti zatekali na vzhod v bližnji Sandžak, zdaj pa na zahod v Tuzlo.

S krvavimi žulji na stopalih, lačni in žejni, na smrt utrujeni po osmih dneh hoje in skrivanja v gozdovih, se je dvajseterici branilcev Srebrenice posrečilo prebiti se do Tuzle. In vendar jih je ob srbskem odločilnem napadu zbežalo kakih 20 tisoč. Večino so zajeli Srbi, mnogi so bili pobiti, nekateri še tavajo po gozdovih, se hranijo z gozdnimi sadeži in koreninami, travo. Kljub obljubam predstavnikom Mednarodnega rdečega križa še niso dovolili, da bi obiskali taborišča, v katera so strpali ujetnike. Pogrešajo tudi nekaj tisoč žensk. Tudi njihova usoda ni nič kaj zavidljiva in si lahko le predstavljamo, kaj se z njimi dogaja,

če so sploh še žive. Ogromno taborišče na tuzlanskem letališču z nad 20 tisoč beguncev iz Srebrenice, ki naj bi se jim pridružili še preživeli iz Žepe, je postalo simbol bede, žalosti in obupa. Povratniki, nekateri si morajo pri hoji pomagati z berglami, sicer na smrt utrujeni, begajo od šotora do šotora v upanju, da bodo med tisoči beguncev zagledali domače obraze. Sonce neusmiljeno bije na travnik poleg pristajalne steze. Polomili so veje in grmovje, da bi se zavarovali pred vročino. Pripeljali so prvo pomoč, toda potrebovali bi desetkrat toliko hrane in vode.

SAŠA RUDOLF

Zasovraženi od civilnega prebivalstva, od srbske, hrvaške in muslimanske vojske, so se modre čelade ponekod zabarikadirale. Ljudje si ne vedo več, kako razlagati brezbržnost Zahoda nad bosansko tragedijo. Če niste zmožni braniti področij, ki ste jih sami označili za varovane, potem v Bosni nimate kaj iskati, pravijo. Bosanska vlada že napoveduje, da modrim čeladam ne bo obnovila mandata, ki bo potekel oktobra.

Srebrenica ima zdaj le napis v cirilici. Takoj po vdoru so srbski

osvajalci zamenjali napise v obeh pisavah: cirilici in latinici z novimi tablam. Srbska Srebrenica, nasilno očiščena avtohtonega prebivalstva, je skoraj prazna. Le tu pa tam oborožen civilist, pripadnica civilne zaščite z mitraljezom. Zgodovina se tudi v vzhodno-bosanskih krajih ponavlja. V preteklosti, to je edina razlika, so se muslimani zatekali na vzhod v bližnji Sandžak, zdaj pa si skušajo rešiti življenja na zahodu v Tuzli.

Iz vsebine:

Združiteni občni zbor TKB
(str. 2)

Svečanost ob obletnici požiga
Narodnega doma
(str. 3)

Trije primorski biseromašniki
(str. 6)

Resnica o Leninu
(str. 7)

Papež o tragediji v Bosni

Bosanska tragedija in hkrati popolna nemoč mirovnih sil močno odmevata v svetu.

V gorski vasici Les Combes pod Mont Blancem, kjer preživlja svoje počitnice, se je trpečih ljudi na bosanskih bojiščih minulo nedeljo spomnil tudi Janez Pavel II. Med opoldansko molitvijo Angelovega češčenja je dejal, da je tragedija, ki se dan za dnem odigrava v Bosni, eno od najbolj žalostnih poglavij v evropski zgodovini. Pozval je vse ljudi dobre volje, naj pomagajo prizadetemu prebivalstvu. Nič ne more opravičiti teh strahotnih zločinov proti človeštvu, je nadaljeval papež. Dalje je izrazil željo, da bi njegove besede slišali vsi bratje in sestre, ki so morali zapustiti svoje domove in si rešiti življenje z begom.

Vesti, ki prihajajo iz Srebrenice in Žepe, je v svojem nagovoru poudaril Janez Pavel II, dokazujejo, v kolikšni meri sta Evropa in človeštvo padla v brezno zla.

Na tisoče beguncev ne ščiti nihče. Mednarodna skupnost jih je izdala

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 20. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Četrtekova srečanja: Mario Magajna; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert simfonične glasbe; 11.30 Odprta knjiga. Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.30 Born in U.S.A.; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Literarne podobe: Prosojni kelih poezije (Irena Žerjal); 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album: teden Ludwiga van Beethovna.

■ PETEK, 21. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Afera Hreščak v tržaškem občinskem svetu; 10.00 Poročila; 10.10 Trieste Prima 1994, mednarodna srečanja s sodobno glasbo; 11.05 Orkestralna glasba; 11.30 Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.40 Slovenske ljudske pesmi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.45 Števerjan '95; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Filozofi in literati; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album: teden Ludwiga van Beethovna.

■ SOBOTA, 22. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.30 Operetne melodije; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert operne glasbe; 11.30 Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.00 Irska, lepa in tragična; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Iz studia z vami: Okrogla miza (izbor); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Sergej Verč in Boris Kobal: Prežganka št. 2. Satirični kabaret; 18.40 Vabilo na ples.

■ NEDELJA, 23. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: Ivan Sivec: »Pozabljeni zaklad«; 10.40 Veselo po domače; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč in Boris Kobal: Prežganka št. 2; 14.40 Tropicana; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 24. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: »Dr. Dorče Sardoč«; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.00 Dogodivščine v Grand Canyonu; 12.40 Dekliški pevski zbor »Vesna« iz Križa vodi Bogdan Kralj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Marko Kravos: Kratki časi; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ena se tebi je želja spolnila (Tatjana Rojc).

■ TOREK, 25. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kraji pod Grmado v letih 1914-1918; 10.00 Poročila; 11.30 Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.00 Na počitnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Literarne podobe: Trinajst za trinajst (Magda Jevnikar); 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Adam, kje si? Edvard Kocbek in njegov čas: poglavja iz biografije (Andrej Inkret).

■ SREDA, 26. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na počitnice; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v gledališču Ristori v Čedadu; 11.30 Katja Kjuder: Moja Kitajska; 12.00 Kraška makrobiotika (Marica Uršič); 12.20 Veselo po domače; 12.40 Slovenske ljudske pesmi: Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane vodi stojan Kuret; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.45 Orkestralna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Politično udejstvovanje Ivana Marije Čoka (Aleksij Kalc); 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe. Marko Kravos: Kratki časi.

Quousque tandem abutere...?

Osrednji slovenski in naš za-mejski dnevnik sta se neposredno pred združitvenim občnim zborom Tržaške kreditne banke končno odločila za objavo intervjujev z dosedanjim predsednikom upravnega sveta tega našega denarnega zavoda. Šlo je dejansko za prvo pojasnilo zavodovega predstavnika, potem ko so več ali manj uradni in nepoklicani branilci s svojimi posegi skušali prikazati pisanje tednikov, ki ne sodijo v tabor SKGZ, skoraj kot narodno izdajstvo. V resnici pa je šlo le za ugibanja in razmišljanja ob vsekakor hudi in boleči odločitvi, da se naša narodna manjšina odpoveduje velikemu delu lastništva te naše banke.

Omenjena intervjuja jasno prikazujeta sedanje stanje v Tržaški kreditni banki, ki ga lahko povzememo z besedami predsednika Krausa: »prevelika koncentracija danih posojil, premajhna jamstva in s tem tudi "viseče" terjatve«. Predsednik Kraus pravi, da se je (upravni svet) tega zavedal, da pa problemom ni posvetil dovolj pozornosti. Končno pa le zvemo, da je sedanjemu stanju kriva prehitra rast!

Naša javnost je torej končno seznanjena, kdo nosi krivdo za sedanje stanje v TKB. Niso torej krive politične zdrahe v Sloveniji ali zavist konkurence. Banca d'Italia je s svojo inšpekcijo le

obelodanila razne »pomanjkljivosti« v vodenju tega denarnega zavoda. Logično bi bilo, da bi priznanju krivde sledila ustrezna odločitev. To je že stvar osebnega ponosa.

Danes se nahajamo v kritičnem položaju: banka se je po eni strani rešila pred stečajem, po drugi strani pa gotovo drži, da ta denarni zavod ni več samo naš. Celo LHB banka, v kateri imajo večinski delež Slovenci, se še ni odločila za vstop, in če se to ne bo zgodilo do 30. septembra letos, beremo v intervjujih, lahko partner iz Brescie postane večinski delničar te zaenkrat še slovenske banke, ali s povečanjem družbenega kapitala ali z nakupom manjkajočih delnic. Brali smo dalje, da bo uradovanje še dalje potekalo kot doslej, v slovenščini; domnevamo pa, da je že združitveni občni zbor potekal dvojezično, seje upravnega sveta in nadzornega odbora pa bodo potekale v italijanščini (da se izognemo nadležnemu in zamudnemu prevajanju!).

Ta vsekakor nesrečni dogodek naj nam služi kot lekcija, da med nami ni vsevednežev in da upravljanje skupnih zadev zahteva ljudi, ki naj težijo predvsem po vsesplošnih koristi naše zamejske skupnosti in ne po ciljih, ki so izven našega dometa.

KRAŠEVEC

Posnetek z občnega zbora TKB

(foto Kromas)

ČESTITAMO!

Ob okroglem jubileju voščijo dragi ženi in mami obilo zdravja in veselja v družinskem krogu mož Lucijan in otroci Aleks z Eriko, Martin in Breda.

Devin, 15.7.1995

Voščilom se pridružujeta uredništvo in uprava Novega lista.

Namesto uvodnika

▼ ▼ ▼ ▼
vence, da bi bila omembe vredna v Vašem listu, ki se nenehno zanima za slovenski živelj in mu je slovenstvo velika skrb?

Mnenja sem, da Vaš tednik, kot tudi ostali slovenski časopisi, ne živi v razkošju; preživlja se tudi z naročniki. Koliko dni bi mu preostalo, če bi imel med temi samo izobražence? Tudi pokojnica ga je rada prebirala, čeprav je bila samo skromna kmetica.

Brez takih mater se Slovenci ne bi dolgo več borili za obstoj, za zaščitni zakon itd., saj bi se bili že zdavnaj asimilirali!»

S spoštovanjem
Bernarda Radetič

* * *

Guerra vodi konferenco dežel

Deželna predsednica Alessandra Guerra je v Rimu prevzela predsedstvo Konferenca predsednikov italijanskih dežel. Guerrov bo konferenci predsedovala celo drugo polletje. Po imenovanju je orisala svoje programske točke, ki med drugim zadevajo vprašanje deželne avtonomije, odnose med deželami in Evropsko skupnostjo ter ovrednotenje deželnih denarnih skladov.

Poletna sezona na Svetih Višarjah

Na Svetih Višarjah se uspešno nadaljuje poletna sezona. V najtoplejših dneh v letu je izlet v gore, na Svete Višarje, še kako dobrodošel za tiste, ki iščejo mir in počitek na hladnem.

Žičnica obratuje vsak dan do 10. septembra s sledečimi urniki: od 9.00 do 17.00 ob delavnikih, ter od 8.30 do 18.30 ob nedeljah in praznikih.

Slovenski verniki bodo deležni posebnih ugodnosti: povratna karta je za Slovence po znižani ceni (16.000 namesto 19.000 Lit.), skupinska povratna karta pa celo po 14.000 Lit. Po polemikah, ki so zajele Svete Višarje meseca junija, bo še naprej poskrbljeno za sv. mašo v slovenščini z lazarištom, patrom Cirilom Čargo. Prav bi bilo zanj, da bi slovenski verniki še naprej masovno obiskovali svoje najbolj priljubljeno svetišče. Svete Višarje bodo lahko tudi v bodoče najbolj obiskano slovensko svetišče!

* * *

V teh dneh so odprli nov 14-kilometrski odsek slovenske avtoceste, ki poteka od Razdrtega do Divače. Dela so bila izvršena še pred predvidenim rokom, novembra meseca pa naj bi predali svojemu namenu še avtocestni odsek Divača-Sežana. Avtocesto je odprl slovenski minister za promet in zveze Igor Umek, blagoslovil pa jo je generalni vikar koprške škofije Renato Podbersič.

Obletnica požiga simbola primorskih Slovencev

Pred poslopjem Narodnega doma se je zbrala množica ljudi (foto Kroma)

Pred poslopjem nekdanjega Narodnega doma v Trstu je bila 13. julija skupna spominska manifestacija ob 75-letnici fašističnega požiga tega središča in simbola tržaških in primorskih Slovencev.

Na vabilo skupnega predstavništva se je na ulici Filzi, ki je bila zaprta promet in zastražena, natrlo veliko ljudi, ne le iz Trsta, temveč tudi z Goriškega in od drugod. Prisotni so bili tudi predstavniki večinskega naroda, tako tudi nekaj izvoljenih predstavnikov iz deželne in pa tržaškega občinskega sveta. Občino je uradno zastopal odbornik Degrassi. Zelo številni pa so seveda bili javni predstavniki vseh slovenskih političnih in družbenih organizacij.

Časnikarji Primorskega dnevnika so zbirali podpise pod peticijo, naj se Narodni dom vrne slovenski manjšini. To zahtevo je s svojo prisotnostjo in izjavo podprlo tudi gibanje Mittel-europa.

Sam Narodni dom je že dolga leta prikrit z zidarskimi odri in zavesami kot kak Reichstag v Berlinu, le da so tisto nemško stavbo po umetniški potegavščini Christa in — še prej — po prelomnih dogodkih v Evropi in po združitvi Nemčije vrnili ljudem. Narodnega doma pa Slovenci nismo dobili nazaj.

To dejstvo in pa zavest o neizpoljenih dolžnostih italijanske države sta se seveda čutila med udeleženci. Na to je opozarjala tudi razstava, ki jo je imelo ves dan na bližnjem trgu Dalmazia društvo Edinost.

Sam spored, ki ga je povezoval v slovenščini in italijanščini Livio Valenčič, se je začel z Zdravljico, ki jo je odpel moški pevski zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela, ki je nato in ob koncu še zapel.

Govornika sta bila tržaška zgodovinarja Aleksij Kalc z Zgodovinskega odseka Narodne in študijske knjižnice in Annamaria Vinci, ki je pod-

predsednica Deželnega inštituta za zgodovino osvobodilnega gibanja.

Vincijeva je med drugim poudarila, da je pomenil požig Narodnega doma prelom za te kraje in za italijansko državo. Nacionalistično sovraštvo proti Slovanom, pomešano z imperalističnimi pohlepi, je postalo stvar oblasti in države, ne le prenapetežev.

Aleksij Kalc je obnovil podobo časa, v katerem je fašistični požig pomenil presekavanje slovenskega narodnega vzpona v Trstu, rano, ki je čas ne bo mogel nikoli zbrisati.

Dejal je, da je bil požig znanilec nekaj veliko hujšega, ki se je pripravljalo za Slovence, ki so po 1. svetovni vojni prišli pod Italijo, in najtemnejšega obdobja v primorski zgodovini. Požigalci so s tem dejanjem, je še dejal Kalc, hoteli zavreti proces vsestranskega razvoja slovenske in slovanske skupnosti v Trstu, katere je Narodni dom bil simbol že doseženega in temelj za nadaljnjo rast. Hoteli so onespobiti slovensko središče in okrniti delovanje, pa tudi otresti se more, ki jo je predstavljala prisotnost tega poslopja, ki je ponazarjala enakopraven položaj Slovencev skupaj z Italijani in Nemci v Trstu. Naloga za

današnjega človeka je, da trezno in umirjeno ocenjuje zgodovino. Naloga Slovencev je, da gojijo medsebojno spoštovanje, potrebujejo pa razumevanje in konkretno pomoč za svoje ustanove, ki se nahajajo v težkem položaju. Slovenci s svojim organiziranim življenjem želijo dokazati, da hočejo prispevati k rasti in razvoju tržaškega mesta. Meja, je dejal Kalc, naj postane zares dejavnik zблиževanja. Slovenska manjšina v Italiji in itali-

janska v Sloveniji sta glede tega dejavnika stabilnosti in medsebojnega sodelovanja. Dejavnost nove tržaške občinske uprave je ocenil pozitivno, a je pri tem dejal, da bi radi videli nadaljne korake v smeri sodelovanja med Trstom in Ljubljano in vstopa Slovenije v Evropo.

Pred manifestacijo je bila v Tržaški knjigarni predstavitev monografije »Narodni dom v Trstu 1904-1920«, ki so jo oblikovali razni zgodovinarji in raziskovalci, kot npr. arh. Marko Pozzetto, prof. Pavle Merku, Sandi Volk idr. Monografijo, ki ima 136 strani, je izdala založba Devin, o njej pa sta spregovorila ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor in Andrej Furlan.

Usoda šol s Proseka in Rojana bo znana januarja

O tem, ali je zakonita združitve slovenskih srednjih šol v Trstu, oziroma dejanska ukinitve samostojnosti srednjih šol na Proseku in v Rojanu, bo deželno upravno sodišče dokončno odločalo 19. januarja prihodnjega leta.

Problematico je deželno upravno sodišče v Trstu začelo obravnavati pred nekaj dnevi na podlagi priziva proti ukrepu šolskih oblasti, ki so ga podpisali starši proseških in rojanskih dijakov, ki jih zastopa odvetnik

Andrej Berdon. V prizivu je bila tudi zahteva po začasnem odvzemu učinkovitosti omenjenemu ukrepu, tako imenovani suspenziji. dokler se stvar ne razčisti. Sodišče pa suspenzije ni odredilo, kot je tudi ni zavrnilo, pač pa je le določilo sejo za odločanje o samem sporu. Po mnenju odvetnika Berdona to ni slabo, ker bo takrat jasno, pri čem smo, medtem ko se po suspenzijah zadeve lahko rešujejo tudi več let, ves čas pa seveda vlada negotovost o končnem izidu.

Revijo tiskajo Slovenci v Avstraliji

»Svobodni razgovori«

Glasilo Slovenskega-avstralskega literarnega — umetniškega krožka v Werringtonu v Avstraliji izdaja slovenski izseljenec Jože Zohar. Revija »Svobodni razgovori« izhaja že trinajsto leto zaporedoma, v glavnem pa izhaja štirikrat na leto. Že v predstavitvi revije je rečeno, da mnenja, izražena v tem glasilu, ne predstavljajo mnenja urednika in da je vsak avtor sam odgovoren za svoje delo.

Revija — prav pred kratkim smo prejeli najnovejšo številko — je zanimivo sestavljena, čeprav se ji pozna, da so jo ustvarili s skromnimi denarnimi sredstvi. »Svobodni razgovori« so razdeljeni na več klasičnih razdelkov, točneje rubrik, in prvem mestu pa je literatura, najprej poezija, potem pa še proza. Sledijo Spominski zapiski, rubrika »Slovenci in vera«, nato pa še rubrika o knjigah, »In memoriam« in spomin na jubileje. Letošnja marčna številka ima na naslovnici reprodukcijo Pietà Janeza Boljka, nato pa na častnem mestu sledi fotokopija spominskega članka iz Dela o nedavno preminulem uglednem Slovincu in znanstveniku Niku Kuretu. O Kuretu je poseben članek prispevala še Pavla Gruden. Slednja je objavila vrsto poezij, prav tako pa je šest poezij pri-

speval rojak iz Medje Vasi Ivan Burnik Legiša. Ivan Žigon in Marijan Peršič sta napisala kratke novele, prijeten pa je tudi članek o Matjažu Kmeclu. Kasneje zveemo tudi nekaj več o kiparju in grafiku Janezu Boljki, ki nas je pritegnil zaradi nenavadne naslovnice. Gre za umetnika rojenega leta 1931 v Subotici in ki je prejel vrsto mednarodnih nagrad. V rubriki »Slovenci in vera« se ponovno oglašja Ivan Burnik Legiša, v razdelku »Religija« pa je objavljen ponatis članka Uroša Lebarja iz Razgledov. Izvedenec piše o dihotomiji med svobodo in Bogom. Zamejske Slovence iz Italije približe zanima ponatis članka iz Mladike o knjigi Pavle Gruden »Snubljenje duha«, ki je izšla pri Slovenski izseljenski matici v Ljubljani. O tej zbirki poezij je poročal prof. Martin Jevnikar. Ob koncu lahko še beremo poezije v angleščini.

Zbornik »Svobodni razgovori« sicer po obliki in tisku ni enoten, saj se vrstijo ponatisi iz vodilnih slovenskih revij in časopisov z izvorno prozo, poezijo in razmišljanji, vsekakor pa gre za prijetno branje, kjer vsak lahko dobi nekaj, kar ga lahko zanima. Pri tem pa je seveda najvažnejše, da se v Avstraliji redno in dosledno pojavlja pisana slovenska beseda.

Lev Detela

Bumerangi - večjezična knjiga slovenskih aforizmov

V Ljubljani in na Dunaju je pri založbah **Débor** in **Log** izšla zajetna petjezična knjiga aforizmov leta 1938 na Ptuj rojenega pisatelja, urednika in novinarja **Ivana Cimermana**. Pod naslovom **Bumerangi** ponuja, polepšana s satiričnimi risbami **Staneta Jagodiča** v slovenščini, nemških prevodih **Katarine Schober**, v angleščini, francoščini in španščini pogled na rezultate avtorjevega dvajsetletnega udejstvovanja.

Na ost nasadi marsikatero napako sodobnikov in njihovega družbenega ustroja. **Cimerman** je pričevalec iz posebnega slovensko-jugoslovskega obdobja, v katerem se je državni psevdosocialistični birokratizem spajal z militaristično prisilo, se mešal z anahronizmi tako imenovanega kapitalističnega sistema in tvoril kaotična razmerja, iz katerih so rasle dejanske nedonošenosti in krize. S posledicami le-teh se otepajo še danes.

Vse to daje **Cimermanovi** aforistiki, ki združuje znanstvene dosežke s kaosom politične fantastike in zdrav eruptivni humor s filozofskimi reminiscencami, poseben pečat.

Pisatelj in prevajalec **Janko Moder** v spremni besedi meni, da so **Cimermanovi Bumerangi** »besedni album, kakor nalašč za današnjega bralca in današnjo knjižnico... So tudi sociološko dragoceni, in sicer ne le za domačo rabo kot streznitvena kura, temveč kot potni list ali osebna izkaznica za sproščeno predstavitev med sosedi«.

Razvrščeni so v tematsko več ali manj zaokrožene cikle, v ljubezenske, lepote, jugoaforizme, tudi v aktualne **denarizme**. Na primer: »Dolarjeve hude sanje: Sojenice so mi prišepnile, da je tolar moj nezakonski brat«.

Ali: »Vse bi dal za svoj narod! — vzklika zdaj, ko je narodu že vse vzelo«. Nekateri niso le politična, temveč tudi antropološka kritika negativnega človeškega vedenja: »Kaj pomaga ljudožercu kosilo sprave s civiliziranim človekom, če ostane pri pobecku sam pri mizi!«

Ivan Cimerman, ki je napisal tudi več pesniških in proznih zbirk, nam ponuja vpogled v panoptikum našega sejma ničevosti. Ustvarja pa tudi, kot znani slovenski mojster ironičnega humorja **Žarko Petan**, majhno igrivo gledališče kritičnega ovrednotenja vedenjskih načinov, ki nas more, če tako zdravilo kaj pomaga, posariti pred napakami in zablodami. Seveda, če se sploh želimo o tem podučiti.

Muzej Revoltella bo poleti odprt do polnoči

V tržaškem muzeju Revoltella so pričeli z nizom poletnih prireditvev. Poleg bogate kulturne ponudbe nudi muzej še številne druge zanimivosti, posebno v večernih urah pa je mogoče s terase občudovati lep razgled na morje.

Do septembra se bodo v Revoltelli zvrstile številne gledališke in filmske prireditve, koncerti in razstave. Eno od teh so odprli že na začetku poletja, to je razstavo del znamenitega sodobnega umetnika Rosenquista.

Muzej je za občinstvo odprt vsak dan, razen ob torkih, do polnoči. Snoči je s kvalitetno baletno prireditvijo nastopila ženska skupina iz Vidma. Tržaški podžupan in odbornik za kulturo Damiani je že napovedal, da bodo v prihodnji sezoni v muzeju Revoltella uresničili kulturno sodelovanje z Ljubljano s skupno pripravo razstave del Avgusta Černigoja.

Razstavni prostori muzeja Revoltella

(foto Kroma)

Protijedrski manifestaciji

V Trstu sta se v minulih dneh zvrstili dve manifestaciji proti obnovitvi jedrskih poskusov s strani Francije. Eno je priredila Stranka komunistične prenovne, drugo pa naravovarstveniki in zeleni, ki so se zbrali pred francoskim konzulatom na dan, ko v Franciji praznujejo obletnico padca Bastije. Honorarni konzul v Trstu Etta Carignani je sprejela delegacijo manifestantov, ki sta jo vodila deželni svetovalec Monfalcon in občinski svetovalec Venier. Predala sta ji simbolično darilo, koš gob. Naravovarstveniki pa so pred konzulatom raztegnili transparent z napisom »Bolje razoroženi kot radioaktivni«.

Svečan uvod v Mittelfest

V Cedadu se je v teh dneh pričel 4. Mittelfest, festival srednjeevropskih gledališč. Odprtja sta se udeležila tudi predsednica deželnega odbora Alesandra Guerra in slovenski minister za kulturo Sergij Pelhan. Mittelfest se bo zaključil to nedeljo.

Na sliki: (foto Kroma) spreved po mestnih ulicah ob odprtju Mittelfesta.

Najnovejša Mladika

Izšla je nova številka revije Mladika, ki nosi številko 5/6. Skupaj z revijo bodo tokrat — kot vsako leto — naročniki in bralci prejeli tudi bilten, ki vsebuje program študijskih dnevov Draga '95.

Uvodnik, z naslovom »Manjšina kot subjekt?«, je posvečen razhajanjem znotraj slovenske manjšine v Italiji, problematiki vloge Primorskega dnevnika in ljubljanskem simpoziju o slovenskih manjšinah kot danem subjektu. Sledi novela Anice Kraljeve »Iz spominov na Lipari«, nato pa intervju Zore Tavčar z znano osebnostjo slovenskega življenja v Argentini Lučko Kralj-Jerman. Rubrika »Iz arhivov in predalov« je ponovno posvečena vprašanju usode slovenskih padalcev, ki so jih med 2. svetovno vojno Zvezniki odvrgli na slovensko ozemlje in ki so bili po vojni povečini likvidirani s strani slovenskih komunističnih oblasti. V rubriki »Tisk od Triglava do Andov« je Zora Tavčar obravnavala številke slovenske otroške revije Stezice, ki izhaja v Argentini, od februarja do maja.

Sicer so v Mladiki prisotne tudi druge tradicionalne rubrike: Antena, ki prinaša vesti o delovanju Slovencev v matici, zamejstvu in zdomstvu, Mogoče bi vas zanimalo vedeti, da..., Pod črto, humoristični kotichek Čuk na Obelisku idr. Tudi tokrat je precej literarnih in likovnih recenzij izpod peresa Magde in Martina Jevnikarja, Maruše Avgušti in Alojza Rebule.

V Mladiki je vključena tudi njena mladinska priloga Rast, ki prinaša vrsto zanimivih prispevkov, pa tudi program 5. Drage mladih, ki jo od 31. avgusta do 2. septembra prireja Mladinski odbor Slovenske prosvete (MOSP).

Albanska tiskovna agencija Ata poroča, da na Kosovu poteka ostra kampanja srbizacije. Kaže, da so z albanskega ozemlja nasilno izselili številne Albance in jih vključili v srbsko ali črnogorsko okolje. Agencija poroča tudi, da so se na področju Junika naselili srbski kmetje, bilo naj bi jih vsaj 36, v prihodnjih tednih pa naj bi albansko zemljo začeli obdelovati novi priseljenci iz Srbije. Namen te akcije je, po mnenju albanske agencije, postopno uničenje etnične strukture albanskega prebivalstva na Kosovu. Novice so dokaj zaskrbljujoče, saj kaže, da namerava Beograd priseliti na Kosovo vsaj 100 tisoč srbskih in črnogorskih družin.

Za letošnje maturante

Fakulteti za inženjerijo, geologijo in visoke poklicne šole

INŽENIRSKA FAKULTETA

Študentje, ki se odločijo za študij inženirstva, imajo na tržaški univerzi veliko možnosti izbire. Na Inženirski fakulteti je namreč vpeljanih kar devet doktorskih in trije diplomski tečaji. Po 5-letnem študiju lahko kandidati pridobijo doktorski naslov v kemijskem inženirstvu, Civilnem inženirstvu, Gradbeništvu, Elektrotehnikah, Elektroniki, Strojnem inženirstvu ter še Inženirstvu materialov.

IVAN BAJC

Tri leta pa traja predvidoma študij naslednjih diplomskih tečajev: Računalništvo in avtomatično inženirstvo, Mehansko inženirstvo ter Logistično in proizvodno inženirstvo.

Vsak doktorski in diplomski tečaj ima nato še svoje učne smeri in področja, pri katerih pa se tukaj ne bomo zaustavili. Naj omenimo raje, da se inženirji lahko zaposlijo na najrazličnejših področjih: možna je visoko specializirana tehniška namestitvev pri javni upravi in krajevnih ustanovah ter v javnih in zasebnih podjetjih, lahko pa se opredelijo tudi za znanstveno-raziskovalno delo, za poučevanje na vseh vrstah šol ali za poklic prostega inženirja.

DOKTORSKI TEČAJ GEOLOGIJE

Študenti, ki se na tržaški univerzi vpišejo na fakulteto za Matematiko, fiziko in naravoslovje, se lahko opredelijo tudi za tečaj Geologije. Študij geoloških ved traja predvidoma 4 leta, med katerimi bodo morali kandidati opraviti 17 izpitnih preizkušenj. V opozorilo maturantom pa naj povemo, da fakultetni svet namerava podaljšati študij Geologije na pet let, število izpitov pa naj bi se tako povečalo na 24. Dosedanji ustroj tečaja predvideva vsekakor propedeutični binenij, v naslednjih dveh letih pa si lahko izberemo splošno smer ali specializacijo. Kdor se odloči za specializacijo, lahko izbira med naslednjimi področji: stratigrafija, uporabna geologija, geokemija, mineralogija in petrografija, geofizika ter morska geologija.

Doktorji geologije se lahko zaposlijo v šoli, v javni upravi in krajevnih ustanovah, v gradbenih podjetjih, po opravljenem izpitu in vpisu v poklicni seznam pa se lahko odločijo tudi za prosti poklic geologa.

VISOKE POKLICNE ŠOLE

Študentje, ki se po končani višji srednji šoli želijo posvetiti krajšemu, to je 2 do 3-letnemu študiju, se lahko v okviru tržaške univerze vpišejo na eno izmed Visokih poklicnih šol. Vpeljani so 3-letni tečaji za Psihiatrične-

ga asistenta, za Socialnega asistenta ter za Tehnika psihiatrične in spihosocialne rehabilitacije. K tem tečajem so pripuščeni vsi dijaki z višješolsko izobrazbo; le v primeru, da je število priglasišenih kandidatov večje od števila razpoložljivih mest, si ga bodo študentje pridobili le po uspešno opravljenem vstopnem izpitu.

V okviru Visokih poklicnih šol bi omenili tudi Šolo za porodništvo, ki deluje v okviru porodniškega in ginekološkega oddelka Medicinske fakultete. Za vpis na to šolo sta potrebna dva pogoja: dopolnjenih 18 let ter državna diploma bolničarja. Ob koncu dveletnega študija sme diplomiranec opravljati poklicno delo porodničarja.

Knjige Mohorjeve družbe v Celovcu

Mohorjeva družba v Celovcu je letos izdala naslednje knjige:

Knjige v slovenščini:

Stvarne: Ludovik Ceglar, Nadškof Vovk II

Dr. Medved, Slovenski Dunaj Schneider, Gospodarsko poslovanje IV (šolska knjiga)

H. Ložar-Podlogar: V adventu snubiti — o pustu ženiti, svatbene šege Ziljanov

Fr. Opetnik, Bibliografija Mohorjeve družbe v Celovcu

Roman: Vinko Ošlak, Človeka nikar

Otroške in mladinske knjige: Thomas Brezina, Kje se skriva dragocena štoklja

Thomas Brezina, Skrivnost snežne pošasti

Thomas Brezina, Sod z mrtvaško glavno

Tomaž Vrabič, Oblak, mlinar in pogeljo zdravje

Gertrud Fussenegger, Jona
Verska knjiga: Henri Boulad, Božji sinovi, božje hčere

Pesmi: Anica Perpar, Limonovec

Knjige v nemščini:

Stvarne: Dr. Medved, Slowenisches Wien

St. Singer, Kultur-und Kirchengeschichte des Dekanates Tainach

Romani: August Walz, Boeckl und der Gauleiter

Berndt Rieger, Blut

Kratka proza: Lothar Schöne, Maximundus

Pesmi: Neža Maurer, Wenn wir lieben

Otroške knjige: Tomaž Vrabič, Die Wolke, der Müller und die entflohenen Gesundheit (dvoj. slov./nemš.)

MD je letos doslej izdala 20 novih knjig!

Družinska psihološka knjižnica

(1)

Ljubosumje

(dr. Paul Hauck)

Vzrok, da postane človek ljubosumen, je ta, da se ne ceni dovolj. Sebe sodi po svojih dejanjih, svojem nastopu, dosežkih, po svojih prijateljih in po svojem imetju. Dobesedno verjame, da je boljši človek, če je njegova zunanost lepša, ali če je pametnejši, bogatejši ali bolj nadarjen. Eno izmed najbolj nerodnih meril, ki ga ljubosumnež uporablja za presojo lastne vrednosti, je, ali je ljubljen ali ne. Pritrditev ali zavrnitev s strani ljubljene osebe mu pomeni isto, kot je gladiatorju v koloseju pomenil palec rimskega cesarja; palec, obrnjen navzgor, je pomenil njegovo življenje, navzdol pa takojšnjo smrt.

Zavrnitev je pošast, prikazen, s katero oseba straši samo sebe. Toda kot prikazni je tudi zavrnitev sama po sebi povsem neškodljiva. Dejstvo, da vas nekdo ne ljubi, je za odraslega le neprijetno, nadležno in žalostno, ni pa vzrok za paniko ali za nasilje. Tako kot je občutek manjvrednosti osnova za nastanek ljubosumja, tako je temelj ljubosumne osebnosti miselnost »suženj-gospodar«.

Ena izmed značilnosti ljubosumnih in posesivnih ljudi je ta, da so za svoje ravnanje slepi in neuvidevni. In vendar so ti ljudje bistri, izobraženi in prijetnega videza. Lahko so zelo sposobni in nadpovprečni na marsikaterem področju svojega življenja. Ko pa se gre za njihove ljubljene, se ljubosumneži vedejo, kot da bi bili duševno zaostali. Ena izmed najbolj vznemirljivih osebnostnih potez ljubosumnih in posesivnih ljudi je njihova velika težava s prevzemanjem odgovornosti za svoje ljubosumje. Svoje partnerje zlahka obtožijo, da jih delajo nesrečne, ker jih mučijo s tem,

da plešejo z drugimi, se pogovarjajo z drugimi ali se celo z drugimi spogledujejo. Le redko se jim posreči spregledati resničnost svojega problema: da so v glavnem namreč sami odgovorni za svoje težave in popolnoma odgovorni za svoja čustva in ljubosumje.

Ljubosumje pride kot posledica načina, kako razmišljate o vedenju svojega ljubega in ne kot posledica vedenja samega. Česar pa se človek nauči, se lahko tudi odvadi. Dejstvo, da ste se naučili neprijetnega vedenja, pomeni samo to, da ste bili dober učenec, imeli pa ste slabega učitelja. Takšnega vedenja ste se naučili v mladih letih, ko niste bili sposobni spraševati učitelja. Zdaj pa ni več tako. Danes ste odrasel človek, s svojo lastno pametjo in ni vam treba verjeti vsega, kar so vas naučili, ko ste bili mladi. Nikoli ne recite: »Takšen sem

po naravi. Ne morem pomagati. Vedno sem bil ljubosumen.« Raje recite: »Naučil sem se ceniti in primerjati glede na svoje vedenje. Naučil sem se misliti, da moram biti najboljši. Naučil sem se, da se cenim le, če me ljudje sprejemajo.«

Vedenje se lahko spremeni, ljubosumje pa je vedenje, je navada. Mnogokrat so ljubosumneži prepričani, da so ničvredni, če jih kdo ne mara. To je nesmisel; kajti če sprejemate samega sebe, potem ste s tem zavarovani, kadar vas drugi ne sprejemajo. Eno izmed najbolj nevarnih verovanj, ki jih gojijo ljubosumneži in posedovalni ljudje, je, da postanejo takoj, ko navežejo z nekom ljubezensko razmerje, lastniki tega človeka. Nihče ne more posedovati drugega. Ljubezensko razmerje ni nič več in nič manj kot dogovor med človekoma, da bosta izpolnjevala določene pogoje zato, da bo to razmerje obstalo. To je pogodba, ki naj služi globokim željam in potrebam obeh, dokler si to oba želita.

Jelena Stefančič
(Dalje)

Opereta »Sissi« v Trstu

Dunajske melodije bodo konec tedna zadonele v dvorani Tripcovich v Trstu, kjer se bo dvignil zastor nad opereto, ki pripoveduje o življenju cesarice Sissi, soproge Franca Jožefa. Pevci, orkester in zbor v teh dneh intenzivno vadijo za sobotno predstavo, ki bo premiera v vsedravnem merilu. Glasbo je napisal Fritz Kreisler, režiser in koreograf pa je Gino Landi. Naslovno vlogo bo interpretirala priznana operna pevka Daniela Mazzuccato. V vlogi nadvojvodine Sofije, matere Franca Jožefa, bo nastopila igralka Lidija Kozlovič.

Kostumi so že izdelani. Za predstavo so jih pripravili skoraj 600, saj

bodo morali v obleke, kakršne so nosili v stari Avstriji, obleči vse izvajalce. Kostumi so izdelani po originalnih modelih. Za opereto Sissi so pripravili kar 40 scen, ki se bodo zvrstile na odru.

* * *

Občinski svet iz Cervignana je sklenil, da bo Gianni De Michelisu odvzel častno občanstvo, ki so mu ga dodelili leta 1991. Takrat je bil De Michelis zunanji minister in je v Cervignanu organiziral neko srečanje s predstavnikmi madžarske vlade. Pred kratkim ga je sodišče iz Benetk obsodilo na štiri leta ječe zaradi podkupnin.

Trije primorski biseromašniki

Konec junija in v začetku julija veliko število slovenskih duhovnikov praznuje svoje jubileje, tako srebrnomašniki, zlatomašniki, bolj poredko pa tudi kakšen železomašnik. Slovensko ljudstvo tudi danes izpričuje veliko povezavo s svojimi duhovniki, kar dokazujejo slovesna obhajanja novih maš in javna praznovanja duhovniških jubilejev. Slovenski duhovniki pomenijo tudi v sedanji dobi nepogrešljive vodnike v pogledu gojitve duhovnih vrednot, v zamejstvu pa poleg verske opravljajo tudi važno narodnoobrambno vlogo.

V različnih zgodovinskih spisih je bilo že mnogo napisanega o starejši generaciji primorskih duhovnikov, ki se je šolala in vzgajala ter delovala v razmerah različnih totalitarizmov, a je kljub temu vedno izpričevala predanost Bogu in Cerkev ter zaupanemu ji ljudstvu. V to generacijo sodijo tudi trije letošnji primorski biseromašniki, ki obhajajo 60-letni jubilej mašniškega posvečenja. To so tržaški du-

hovnik Franc Malalan, goriški škofijski duhovnik Stanko Žerjal in duhovnik koprške škofije dr. Tone Požar.

Našim bralcem so vsi trije vsaj nekoliko znani, a je prav, da o vsakem zapišemo vsaj nekaj življenjskih podatkov. Franc Malalan preživlja svoj pokoj v Ricmanjih, kjer po svojih močeh še vedno pomaga v dušnem pastirstvu. Upokojeni župnik, profesor in katehet Stanko Žerjal živi v Gorici, občasno pa se kljub starostnim težavam še ukvarja s publicistiko in se oglašuje v našem listu. Kljub visoki starosti je še vedno čil in aktiven tudi dr. Tone Požar v Vipavi, kjer je več desetletij učil na tamkajšnji srednji verski šoli oz. sedanji škofijski klasični gimnaziji. Pogovor z vsemi tremi jubilarji je gotovo zanimiv, saj tako lahko izvemo marsikaj manj znanega iz polpretekle primorske zgodovine, za katero so bila značilna burna dogajanja.

Naš list vsem trem biseromašnikom kliče: *Ad multos annos!*

Življenjski jubilej Vinka Levstika

je tudi drugače vedno pomagal. Imel pa je in še vedno ima velik posluš za naše manjšinske probleme ter za naše potrebe, za kar smo mu v zamejstvu lahko hvaležni.

Ob pomembnem življenjskem jubileju mu naš časopis, v katerem je vedno rad oglaševal, iskreno želi še veliko zdravih let in mnogo nadaljnjih uspehov ter da bi zlasti dočakal vsaj delno uresničenje idealov, za katere se je toliko žrtvoval.

Drago Legiša

Evropski simpozij za zborovsko glasbo

V Ljubljani se je pred dnevi zaključil evropski simpozij za zborovsko glasbo, ki je trajal teden dni. Priredilo ga je Mednarodno združenje za tovrstno glasbo. Simpozija se je udeležila tudi desetina slovenskih seminaristov iz Trsta. V okviru srečanja je bila tudi odprta prodajna razstava partitur in plošč, ki jih ponujajo založbe iz vse Evrope. V slovenskem oddelku je naletela na veliko zanimanje laserska plošča »Gallusova zvočno bogastvo«, ki jo je izdala tržaška založba Mladika.

Simpozij se je končal v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma s koncertom »Pasijon po Luku« Krzysztofa Pendereckega pod vodstvom samega avtorja. Nastopali so izbrani solisti, orkester Slovenske filharmonije in najboljši evropski in slovenski zbori.

»Da bodo vsi eno« - »Ut unum sint«

Nova papeževa okrožnica o ekumenizmu

V Vatikanu so 30. maja objavili najnovejšo papeževu okrožnico (encikliko), ki je posvečena ekumenizmu. Zanimiva je tudi za nas Slovence, saj se je prav ekumenska ideja med Slovenci in Srbi leta in leta pretakala mimo Hrvatov in so nam ti zelo radi očitali, da zaostrujemo njihove zgodovinske spotikljaje... Po drugi strani pa zopet ne moremo mimo kar lepega števila nerodnosti, ki so se tako ali drugače »spletle na račun ekumenizma«. V resnici so v ozadju botrovali čisto navadni panslovenski interesi, ki so v zgodovinsko kulturo kot tudi v zgodovino našega naroda, prinesli kar lepo število nečastnih spoznanj.

V prvem delu papež takoj poudarja, da je ekumenizem za katoliško Cerkev nepreklicna dolžnost, saj razcepljenost med krščanskimi Cerkvami nasprotuje Kristusovi volji in je za svet celo pohujšanje. Zaustavi se ob varovanju verskih vsebin, kot tudi dogem, in nasprotuje črtanju tistih stavkov v veroizpovedi, ki so »neprijetni«. Prav tako jasno pove, da je skupno obhajanje evharistije (maše) možno šele po vzpostavitvi polne edinosti. O papeževem primatu pa Janez Pavel II. govori, »da želi bratski, potrpežljiv dialog, brez kakšne pretirane polemike.«

AMBROŽ KODELJA

Omenja veliko napredovanje na ekumenskem področju, zlasti praktično sodelovanje, ki že obstaja na pastoralnem, kulturnem kot tudi na socialnem polju. Omenja tudi nauk II. vatikanskega koncila, ki pravi, da je »Kristusova Cerkev uresničena v katoliški Cerkev, ki jo vodijo Petrov naslednik in občestvo škofov v medsebojni povezavi«. Namigne, da zunanaj cerkvenega občestva ne obstaja »cerkveni vakuum« (prvič uporabljeni izraz!), saj so prisotni mnogi elementi tudi v drugih krščanskih skupnostih. Katoliška Cerkev ima elemente »v svoji polnosti«, ki bi lahko pritegnili ostale sestrinske Cerkve, čeprav ne »obstajajo te polnosti v drugih skupnostih«.

Za konkretni dialog je papež nanizal pet tem:

1. Razmerje med svetim pismom in cerkveno tradicijo;
2. Zakrament evharistije (obhajilo in maša);
3. Trije zakramenti posvečenja: ti so: »škof, duhovnik in diakon«;
4. Učiteljska (tudi vodstvena služba), ki jo ima papež v občestvu s škofi;

5. Marijina vloga v Cerkev.

Posebej papež poudarja skupne značilnosti med Rimom in ostalimi vzhodnimi Cerkvami. Med njimi sta v določenih okoliščinah dogovorjena pastoralno sodelovanje in izmenjava izkušenj. Istčasno pa omenja pomen papeške službe: »S polno avtoriteto, brez katere bi bila ta služba iluzorna, mora rimski škof zagotavljati skupnost vseh Cerkva. S tem je prvi med služabniki v edinosti.« Hkrati pa omenja možnost, ki jo nekateri naglasujejo, da bi ta »papežev primat« uskladili z duhom sedanjega časa. To je naloga papeža kot tudi teologov.

Ob koncu se dotakne tudi dobe v prvih časih krščanstva, ko je bila Cerkev edina, in postavlja ta čas za »zgodnji čas in vzor nasledniku apostola Petra«.

»Duša vsega ekumenizma je molitev... Zato ima besedno ekumensko bogoslužje važno vlogo,« zatrjuje papež. Na praktičnem področju pa okrožnica označuje ekumensko delo kot edino dinamično pot k edinosti.

Škedenjska železarna

Pogodba za prodajo škedenjske železarne družbi Lucchini, ki je povezana z družbo Bolmat, bo podpisana do 21. julija. Do takrat naj bi bilo rešeno tudi vprašanje izplačila odpravnin uslužbencem. Tako so na nedavnem sestanku na deželnem odborništvo za industrijo dejali deželni odbornik za industrijo Gianfranco Moretton, komisarja Gianpaolo De Ferra in Franco Asquini, občinski odbornik Eugenio Del Piero in sindikalna delegacija delavcev. Potencialni kupci so se obvezali, da bo 600 sedanjih uslužbencev škedenjskega obrata ohranilo delovno mesto, prav tako pa tudi 28 delavcev družbe TST.

Olimpijada 2006

Deželni odbornik za turizem Cristiano Degano je v pogovoru s predsednikom komisije Mednarodnega olimpijskega odbora za ocenjevanje kandidatur Thomasom Bachom izjavil, da bo Trbiž ponovno kandidiral za organizacijo zimskih olimpijskih iger za leto 2006. Tudi prihodnje kandidacijo naj bi naša dežela predstavila skupaj s Slovenijo in Koroško. Bach že dobro pozna vsebino kandidature ob tromeji, saj je bil novembra lani vodja delegacije Mednarodnega olimpijskega komiteja, ki je obiskala Trbiž in športne objekte, na katerih naj bi potekala olimpijska tekmovanja.

Resnica o Leninu

»Pravi oče sovjetskih komunističnih gulagov je bil Lenin in ne Stalin«. Tako je izjavil ruski zgodovinar Dimitrij Volkogonov v intervjuju za francoski »Nouvelle Observateur«. Dimitrij Volkogonov je avtor knjige »Resnični Lenin«, ki je pravkar izšla v Franciji. Do septembra leta 1993 je bil predsednik ruskega parlamentarnega odbora, ki je imel nalogo, da pregleda vse politične arhive. Odbor je sestavljalo dvajset članov, med njimi so bili parlamentarci in zgodovinarji. Po dveh letih dela vsaj 78 milijonov dosjejev ne sodi več med državne tajne. Leninove mape vsebujejo 3724 listin; gre za beležke, pisma, navodila ali direktive, ki jih je Lenin lastnoročno napisal. Naslovljene so na protagoniste revolucije, od najslavnejših, kot so bili Trocki, Stalin, Kamenev, do podeželskih izvrševalcev Leninovih ukazov in direktiv. Listine so dalje naslovljene na osebe, ki so mu bile blizu, zlasti pa njegovi večletni ljubici, Francozinji Inesi Armand. Vse te listine so hranili v podzemskih prostorih stare stavbe Centralnega komiteja v Moskvi; gre za ta-

ko imenovane »Leninove arhive«, prostori, v katerih so bile listine hranjene, pa so bolj podobni protiatomskemu zaklonišču kot narodnemu muzeju, je izjavil zgodovinar Volkogonov.

DRAGO LEGIŠA

»Če upoštevamo njihovo vsebino, je še izjavil zgodovinar, se ne moremo čuditi tolikšni previdnosti. Vsebinsko je namreč grozna in dokazuje, da je bilo uradno sovjetsko zgodovinsko pismo spleto laži.« Ko prebiraš beležke in pisma, se ti Lenin pokaže v pravi luči. Ni bil napol bog, ki ga je ljudstvo častilo 70 let; ni bil velikodušni, legendarni voditelj, ampak brezobziren trinog, ki je pripravljen na vse, le da se dokoplje do oblasti in jo ohrani. Komur se toži po njem, ta lahko poreče karkoli, vendar neizpodbitno drži, da je bil resnični oče rdečega terorja Lenin in ne Stalin.«

Tako je na Zahodu že prej javno govoril marsikateri zgodovinar, tudi marsikateri levičarski zgodovinar, a

do zdaj še ni bilo uradnih dokazov za takšno mnenje. V intervjuju zgodovinar Volkogonov navaja enega izmed tisočev dokumentov, ki dokazujejo Leninovo krutost. Pravi, da ga je prebral nešteto krat, saj na začetku ni mogel verjeti, da je Lenin njegov avtor. »Tisti Lenin — je izjavil — ki sem ga tako občudoval in ga spoštoval.«

Gre za direktivo ali navodilo, naslovljeno na skupino boljševikov. Ukazano jim je bilo, naj poleti leta 1918 zadušijo upor kulakov proti konfiskacijam, to je proti odvzemu zemlje in vsega ostalega imetja. Lenin tako le piše: »Obesite — pravim obesite, da se bo to videlo daleč naokoli — vsaj sto kulakov, znanih bogatinov in pijavk... To opravite tako, da bo ljudstvo daleč naokoli trepetalo od strahu.«

Takšen je bil torej bil pravi Lenin. Ni bil sladki, mehki, miroljubni revolucionar, kot izhaja iz ruskih zgodovinskih učbenikov, ampak krut človek, ki je hujskal k državljanski vojni in k družbenemu ter razrednemu sovraštvu. Volkogonov je navedel dokument, ki je še bolj grozen. Gre za

šest strani dolgo pismo, naslovljeno na kasnejšega dolgoletnega sovjetskega zunanje ministra Molotova. Pismo je iz marca 1922. Pred besedilom je tale opomba oziroma ukaz: »Vztrajam, da se ne sme v nobenem primeru in v nobeni okoliščini narediti kopija tega pisma!« Zakaj tolikšna previdnost? Odgovor je preprost: v pismu Lenin pojasnjuje, zakaj je treba izkoristiti lakoto, ki tepe Rusijo, da se lahko zapleni ali konfiscira cerkveno premoženje. »Z izlakanim ljudstvom, ki se hrani s človeškim mesom — piše Lenin — s cestami in ulicami, na katerih je na stotine, celo na tisoče trupel, zdaj in samo zdaj smemo in tudi moramo Cerкви zapleniti imetje... Polastiti se moramo tega bogastva, pa naj stane karkoli.« Lenin je napisal na stotine takšnih navodil, prav gotovo več kot Stalin, ki je raje dajal ustne ukaze, je še dejal zgodovinar Volkogonov. Oba tirana pa sta naravnost bolela za tajnostjo. Lenin se je obnašal kot zarotnik tudi potem, ko je prevzel oblast. Na vse listine, na vsa navodila, na vsa pisma je lastnoročno pripisal »zaupno«, »tajno«, »ne smeš narediti kopije«, »vrni meni«. V tem pogledu je bilo v njem nekaj boleznega.

(Dalje)

Anton Breclj

(7)

Spomini na boje ob Soči 1915-1918

Dokler sem oskrboval bolnico v Gorici, smo še videvali kruh vsaj kateri dan v tednu, imeli kdaj tudi kaj zdroba ali ječmena ali ovsene kaše na juhi; ko pa so Italijani zasedli Gorico, je bilo konec vseh teh »priboljškov« in ostali smo navezani zgolj na javno oskrbo pri občini. Ta oskrba je bila vobče zelo nezadostna, pri vsakokratnem razdeljevanju pa je bila moja družina še posebej prikrajšana, češ da siromašnim ljudem »odjeda« živež, ki bi ga premožni oče zdravnik lahko oskrbel zasebno. Sprva se je dalo še kaj dobiti »pod roko«, v skrivni trgovini po oduroških cenah, na jesen leta 1916 pa se je jenjalo tudi to. Za denar, kakor smo imenovali takrat lepo pisane papirčke z Dunaja, se je dalo kupiti marsikaj, živeža pa nič, ker ga ni bilo dobiti skoraj nikjer, le tistega pisanega listja je bilo povsod v obilju.

Poklicnega dela sem imel takrat več kakor kdaj prej ali kasneje, saj so se zdravstvene stiske namnožile, tujih vojaških zdravnikov je bilo v vojnem ozemlju mnogo, ljudje pa so se najrajši zatekali k meni kot domačinu. Kjer in kadar se je le dalo, sem za svoje zdravniško delo zahteval nagrado v pridelkih, a uspehi tega prizadevanja so bili zelo skromni. Včasih sem na ta način »iztisnil« štručko masla ali perišče jajc, vrečko koruzne moke ali fižola, ki sem jo lahko stlačil v žep svojega plašča ali zdravniško torbo.

Vse to pa ni dosti zaleglo. Takrat smo imeli petero otrok od deset let navzdol in mlado gospodinjsko pomočnico. Naj smo skuhalo karkoli in kolikorkoli, vse je zginilo v nenasitnih kljunih, kakor bi bilo zakleto. Žena se je križala, da ni več božjega blagoslova pri hiši, jaz sam sem se čudil otroški ješčnosti in jo spravljaj v zvezo z nezadostno zabeljenostjo, ki dela jedi izdatne. Dobre zabele pa ni bilo, ne masti ne olja, še za loj nam je trda predla. Tako sva z ženo počakala pri kosilu in večerji, da se je lačna jata pomirila vsaj začasno, in potem pospravila skromne ostanke. Žena si je postrgala kotlič in s slastjo požvečila skorjice v njem sprijete polente ali močnika, jaz pa sem obral kakšno kost. Omeniti moram, da nam mesarskih odpadkov takrat ni manjkalo, ker se je v veliki vojaški klavnici moglo dobiti tako blago. Seveda ni bilo izbire. Kos volovske ali konjske glave in noge je bil največkrat na vrsti, včasih tudi kakšne klobase zelo sumljive kakovosti. To bi že bilo nekaj, ko bi imeli kaj prigrizniti, kruha, močnine, krompirja ali druge poštene prikuhe! Oblast je, ko je uvidela to splošno potrebo, uvedla v občinsko oskrbo novo, v naših krajih nenavadno živilo, kavro, ki je bržkone dobro krmilo. Jaz sem nekajkrat poskušal s kavrami preganjati stalno kruljenje po trebuhu, a sem to kmalu opustil, ker se je kruljenju pridružilo še neznosno klanje. V moji družini se ni nihče sprijaznil s kavrami.

Tako se je zgodilo, da za Božič leta 1916 nisem bil lačen, potem pa kar nepretrgoma do Velike noči l. 1917. Naporno delo in skromna, precej eno-

stranska in enolična hrana sta se mi začeli poznati. Na dan mobilizacije sem tehtal v lahki poletni obleki dober stot, na spomlad 1917 pa nisem zimsko oblečen potegniti niti 70 kg. Vzdržal sem ob tistih ogabnih mesnih juhah in mesnih odpadkih, ker sem se zalival z vinom, ki so ga točili krčmarji brez nakaznic. Hočeš nočeš sem vendarle postajal podoben tistemu znanemu konju, ki ga je prebrisani Ribničani skoraj že navadili stradati.

Na Veliko noč sem pred kosilom prebiral Skrivno razodetje sv. Janeza, ker se mi je zdelo, da je v njem prerokovana usoda največje zmede in kazni človeštva — svetovne vojske. Iz tega premišljevanja me je zdramil čvrst, gorjansko oblečen mož in me povabil, naj grem z njim v Križno goro, kjer se je njegov oče sinoči ponesrečil, ko je popravljaj streho. Mož jo je primahal kar čez Kolk dol. Svetoval mi je, da bi se dal zapeljati do Cola, odkoder je še poldrugo uro hoje do njihove domačije.

Križno goro sem poznal samo od daleč. To je visok gorski greben zadaj za Kolkom in višji od njega, dobrih tisoč metrov nad Vipavsko dolino. Po tem gorskem grebenu so razkrojene samotne kmetije po jasad bukovega gozda. Gorjanovo vabilo sem sprejel, tudi njegov predlog glede pota mi je bil všeč, bal sem se samo zaradi vozila, ki ga takrat ni bilo lahko najeti. Vsi vozniki namreč so bili takrat brez konj, ker jih niso več mogli krmiti. S strahom sem šel ogledovat svoj samovoziček, če mu zakrpani plašči in duše držé zrak, in z veseljem sporočil gorjanu: »Čez pol ure se odpeljeva na Col.«

Hitro sem pometal v torbo obvezila in zdravila, ki so se mi zdela potrebna za poškodovanca, in sedel k velikonočnemu kosilu, ki se po množini ni razlikovalo od postnih. Pravično smo si razdelili juho z redko plavajočimi temnosivimi rezanci, otroci so dobili z mesom krompir, ki je bil po ženini izjavi zadnji, in kislno repo, jaz sem žvečil vrat shiranega kravšeta in si lajšal to neprijetno delo s hrenovo omako. Žena je pogoltala svojo žlindro z ostankom kisle repe.

»Mama, potico na mizo! Velika noč je!« se je oglasil otroški zbor kakor po dogovoru.

»Kajpada! Pol ste jo že pojedli jutraj, drugo polovico dobite zvečer! Ker je res Velika noč, pridejo na vrsto pirhi in pomaranče,« je rekla in vzela iz zaklenjene omare košarico jabolk. Vsak je dobil dva mošančka ali gambovca: prvi je bil za pirh, drugi za pomarančo. Otroci so glasno dajali duška svoje-mu razočaranju.

Tudi moj želodec je godrnjal — potolažil sem ga z dvema ali tremi čašami domačega vina.

Kmalu sva jo odkurila z gorjanom po strmo napeti cesti proti Colu. Samovoziček, ki sem ga zaradi piškavih obročev in težko dobavnega bencina bolj redkoma rabil, je čvrsto pihal čez zapuški hrib, dolgopoljsko in budanj-sko gmajno. Vreme je bilo mirno, pol sončno in pol oblačno. Moj spremljevalec se je na poti spremenil. Umetno desno oko je spravil v žep in praznino pokril s črno obvezo, češ da se ne more navaditi na tisto nadlego. Pripovedoval mi je, da se je zdrav in nepoškodovan vrnil iz Karpatov na soško bojišče,

Kmetijstvo

O pridelovanju fižola

Fižol spada med tiste povrtnine, ki jih tudi vrtničarji zelo cenijo, ker imajo z njim veliko zadoščenje, istočasno pa je izredno koristen za kolobarjenje, saj kot ostale stročnice obogatijo prst z dušikom.

Poznamo več vrst fižola. V grobem ga delimo na stročji fižol, ali kot mu pravimo na Primorskem »fažolete«, in na fižol, ki ga gojimo zaradi zrnja. Seveda se deli tudi na nizkega oziroma visokega. Fižol je v naše kraje prišel iz Amerike in je kmalu skoraj povsem nadomestil ostalo sočivoje, ki smo ga že od davnine poznali in gojili kot so: grah, bob, leča itd.

Fižol je zelo občutljivo na mraz in zato ga na prsto sadimo šele po sv. Juriju, to je konec aprila. To velja še zlasti za fižol, ki ga gojimo za zrnje, medtem ko lahko stročji fižol sadimo tudi kasneje, npr. na gredice, s katerih smo pravkar pobrali spomladansko zelenjavo ali zgodnji krompir. V tem primeru bomo imeli svež stročji fižol že septembra in vse do prvega mraza.

Zanimivo je, da se tudi pri gojenju fižola vse bolj uveljavlja zgodnje

sajenje, da ponudijo pridelek čim bolj zgodaj na trgu, kar prispeva, da je cena višja. V ta namen so tudi poskusili nekatere nove tehnike pridelovanja in posebno dobro se je izkazala zgodnja spomladanska saditev fižola pod tunele in na zastirana tla. Ugotovili so namreč, da je pridelovanje fižola v rastlinjakih zelo primerno tudi zaradi kolobarjenja na teh sicer navadno zelo intenzivno izkoriščenih površinah. V primeru, da bi sadili nizke sorte, bi se površina sprostila že v poznih poletnih mesecih, tako da lahko brez težav na isti prostor sejemo tudi jesensko zelenjavo.

Zastirana tla pa so primerna tudi za poletno saditev fižola na prsto, ker se na ta način ohrani vlaga v teh in ni težav s pleveli. Postopek je običajen. Normalno pripravimo gredico, pregrnemo jo s črno, plastično folijo, v kateri smo izrezali luknje s premerom kakih 5-6 cm. Vanje bomo posadili fižol. Luknje lahko izrežemo s škarjami ali tako, da vzamemo pločevinko, ki ji izbrusimo rob in nato izrežemo luknje. Namesto plastične folije lahko tla zastiramo tudi s slamo,

mlado pokošeno travo itd. Gotovo pa je tako organsko zastiranje nekoliko bolj zamudno. Če želimo imeti še boljše učinek, bomo pod plastično folijo ali drugačno zastirko postavili cev s kapljači, kar nam bo močno olajšalo zalivanje v primeru daljšega sušnega obdobja. Na ta način si bomo tudi prihranili nekaj dela s pletjem in osipavanjem fižola, olajšali pa si bomo tudi namakanje te sicer občutljive povrtnine, ki ji škodi površinsko zalivanje.

V primeru stročjega fižola moramo pridelek sproti obirati, ker na ta način spodbujamo rastline, da nastavlajo nove cvetove. Znano je namreč, da vsaka rastlina teži po tem, da si zagotovi seme in zato vedno znova cveti, če pobere dovolj mlade stroke. Na ta način bo pridelek kvalitetnejši, tudi brez t.i. nitk, ki zmanjšajo tudi tržno vrednost pridelka. V primeru pa, da smo posadili fižol za zrnje, se moramo odločiti, ali želimo pospraviti svež pridelek, ali pa čakamo, da fižol dozori in se stroki posušijo. V prvem primeru poberejo pridelek, ko se zrnje v stroku obarva. To pomeni, da poberejo fižol, ko se npr. pri sorti borlotti pojavijo značilne rdečkaste ali rjavkaste pege. V zadnjih letih, ko so se tudi po naših domovih razširile zmrzovale skrinje, se je sploh utrdila navada, da beremo tak, svež fižol, ki ga za zimske mesece preprosto spr-

vimo v polivenilne vrečke in položimo v skrinjo, kjer zmrznejo. Po potrebi bomo nato jemali količine fižola, ki jih potrebujemo. Če želimo spraviti suho zrnje, pa bomo počakali, da se stroki posušijo na rastlini, pobrali pa jih bomo tik preden bi se sami začeli odpirati, ker bi drugače tvegali, da izgubimo nekaj pridelka. Stroke seveda dosušimo na zravnem in suhem prostoru, nato pa ročno ali mehansko odpremo stroke in preberemo fižol, ki ga bomo še nekaj časa sušili na soncu, nato pa spravili na suhem in zravnem prostoru, da se ne bi pojavile plesni ali da ne bi kake žuželke, še zlasti žužki, uničili zrnja.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostatek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Zdrúženje periodičnega tiska v Italiji

lani pa jo je skupil pri Doberdobu. Drobec granate ali kraškega kamna mu je obtičal v očesu, ki so mu ga morali izluščiti v ljubljanski bolnici.

Na Colu sem spravil samovoziček na varno, nato sva jo z gorjanom mahnila čez hrib proti Križni gori. Prišla sva v meglo, iz katere je gosto pršelo. Malo više je že nekoliko pihalo, pršenje se je spremenilo v neko zoprno padavino, ki ni ne dež ne sodra ne sneg. Po enourni hoji sva dospela na pot, ki je bila še pokrita z zimskim snegom, vrh njega pa je bilo že nekaj prstov novega in mokrega. Težko sem kobalil za gorjanom. Po dveh urah sva dospela do čedne domačije, jaz močno zdelan od naporene hoje navzgor in ves premočen in znojen.

V veži sem odložil težki premočeni plašč in stopil v hišo, ki me je prav prijetno presenetila. Soba je bila prostorna, zelo snažna in topla ter brez zoprnega vzdušja. V zapečku velike peči je čepel ponesrečeni gospodar, ki ni hotel ziniti o svoji nezgodi, dokler se nisem prebujal v tople domače copate iz ne vem kakšnega lubja in okrepčal s »kropom« (vročo vodo in vinom), ko sem žganje zavrnil. Ko me je videl okrepčanega, mi je med stokanjem razodel, kako se je sinoči poškodoval. Ugotovil sem izpah na rami in razpok dveh reber. Načrt zdravljenja je bil brz napravljen in kmalu izvršen. Moža sem dal položiti na slamnjačo kar na tla, ga omamil in mu ob spretni pomoči sina, vojnega poškodovanca, ter ročne gospodinje uravnal izpahnjeno lakt; s travico obliža sem mu še pritrdil počeni rebri.

Mož je dremal na blazini, jaz pa sem pospravljaval svoje stvari, da odrinem takoj proti domu, ker se je že začelo mračiti. Takrat sta se pojavili dve dekletki, ki sta obložili mizo z nepričakovanimi dobrotami: prekajeno svinjino, krompirjem, kislim zeljem, belim in črnim kruhom ter orehovo potico. Pletenka z vinom je stala na mizi že poprej. Vrnila se je gospodinja z gorečo lojevo svečo in me povabila k mizi rekoč: »Saj vem, da imate doma boljše stvari na izbiro! Pa vendar poskusite naš gorjanski blagoslov!«

Prav nič se nisem obotavljal, sedel sem in jedel. Najbolj mi je šel v slast krompir, ki sem ga pogrešal že toliko mesecev, in domači kruh. Med jedenjem sem gorjanom, ki so se očitno čudili moji ješčnosti, razlagal, kako sem prišel k njim na velikonočni obed ne prav tešč, a vendar lačen, ne samo od velikega tedna, ampak že od Božiča.

Medtem se je gospodar zdramil, sem zlezal na zapeček in kakor v polspanju govoril: »Ko sem bil še mlad, je bil na Vojskem kovač Grog, ki je, vrnivši se iz laških vojsk, znal ljudem uravnati ude kakor noben učen zdravnik. Vse gore so drle k njemu in jokale za njim, ko je umrl. Včeraj in danes sem večkrat mislil na tistega kovača, zdaj pa ga kar ne pogrešam več. Menda so mlajši zdravniki bolj prebrisani in glede poškodb bolj izvedeni, kakor so bili starejši. Ta vipavski zdravnik, me je dobro zdelal, kar zdi se mi, da bo spet držalo!«

Glasno sem se zasmejal poškodovančevi hvali. Na vrsto je prišlo vprašanje o moji zdravniški nagradi. Za takšno zdravniško opravilo, zamudo časa in potne stroške bi bil v mirovni veljavi računal najmanj sto kron (v današnji veljavi enega jurja), v vojni veljavi pa morda dvojni znesek. Toda ni mi bilo do denarja, zahteval sem živež in našteval, kaj vse bi mi prišlo prav. Gospodinja je majala z glavom, gospodarjev sin je skomizgoval z rameni, češ, ne morem, ko sami nimamo; jaz pa sem poudarjal, da mi z denarjem ni nič plačano, ker ne morem zanj kupiti živeža. Odpravljaj sem se, da odrinem.

Izza zapečka se je oglašil gospodar in velel: »Dva mernika krompirja mu dajte in en lonc košenine. Drugo v denarju!«

Prosil sem jih, da bi mi spravili krompir in košenino na Col, denarja pa nisem hotel sprejeti nič. Poslovil sem se ter jih zapustil v zadregi. Zunaj je bil hud metež in skoraj že noč. Brhka domača hči je pograbila mojo torbo in brzela kakor srna navzdol, da sem jo komaj dohajal. Čudil sem se, ko sem se temi tako privadil, da nisem dosti potreboval žepne svetilke.

Še pred Colom sta naju dohitela starejši brat, moj prejšnji spremljevalec, in mlajši, oprtana vsak s svojim gorjanskim košem. Že davno nisem bil tako vesel kakor sedaj, ko sta brata odlagala tovor v moj samovoziček. Bilo je okoli štirideset kilogramov krompirja, kaki trije kilogrami košenine, velik hleb črne kruha in precejšnja ajdova potica.

»Pozdravite očeta in mater in jima povejte, da sem zadovoljen s plačilom.«

Kmalu sem bil doma, kjer so me čakali v skrbeh zavoljo slabega vremena v dolini, dežja z vetrom.

V družini je zavladalo pravo praznično veselje, ko sem ponosno razkladal svoje pridobitve v zavesti, da je glad pregnan vsaj za velikonočni teden.

Tri tedne kasneje sem bil v Ljubljani. Najprej sem krenil v Gospodarsko zvezo, kjer je »vladal« Janez Evangelist.

»Kaj si bolan?« me je pozdravil sočutno.

»Nič bolan, pač pa že dolgo lačen. Prav zaradi te nadleže sem prišel k tebi.«

»Kar z menoj!« je rekel in me povedel iz pisarne v prodajalno. Tam je dal odpreti pločevinasto škatlico z ribicami v razsoli in mi jih ponudil s pripombo, da se mu je posrečilo dobiti večjo množino tega hraniva iz Nemčije v zameno za ne vem več katero blago. On je kar tleskal z jezikom, ko je prodajalka odprla škatlico, in potem, ko je ribice pokušal. Jaz sem vzel eno v usta in sem jo požrl zgolj iz vlnudnosti, rajši bi jo bil izpljunil.

»Vzemi in jej!« me je silil.

»Ko bi bilo kaj prigrizka, bi že šlo, tako pa ne morem.«

»Vzemi jih s seboj, dobiš, če hočeš, kar cel zaboj in jih doma lahko porabiš.«

»Hvala,« sem rekel. »Za meso nismo v stiskah. Kaj samo meso brez kruha, moke, zrnja, fižola ali vsaj krompirja! Moke mi daj, ko imaš toliko blaga pri rokah, kakršnekoli moke ali koruze ali kaše ali ječmena ali ovsa ali fižola!«

(Dalje)